

DI-114

December-2013

B.Ed. (Sem.-I)

B-512 – Psychology : Content Cum Method

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) નીચે આપેલ બે પ્રશ્નો પૈકી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો આશરે 750 શબ્દોમાં જવાબ આપો : 10
Answer any **one** of the following questions in about 750 words :
- (1) મનોવિજ્ઞાનના અભ્યાસક્ષેત્રો સવિસ્તાર સમજાવો.
Explain the fields of Education of Psychology in detail.
- (2) મનોવિજ્ઞાનમાં વર્તનના વ્યવસ્થિત અભ્યાસ માટે જુદી-જુદી પદ્ધતિઓનો ઉપયોગ થાય છે તે પૈકી નિરીક્ષણ પદ્ધતિ સવિસ્તાર સમજાવી તેના ફાયદા અને મર્યાદાઓ જણાવો.
In psychology different methods are used to study behaviour, one of them is observation method describe it in detail and state its advantages and limitations.
- (B) નીચે આપેલ ત્રણ પ્રશ્નો પૈકી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો આશરે 125 શબ્દોમાં જવાબ આપો : 4
Answer any **one** of the following questions in about 125 words :
- (1) એરિક્સનના મત મુજબ મનોસામાજિક વિકાસના સોપાનો સમજાવો.
Explain Erikson's views on stages of Psycho-social development.
- (2) ભારતમાં આધુનિક મનોવિજ્ઞાનનો વિકાસ સમજાવો.
Explain development of modern psychology in India.
- (3) મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીની મુખ્ય લાક્ષણિકતાઓ જણાવો.
State the main characteristics of psychological test.
2. (A) નીચે આપેલ ત્રણ પ્રશ્નો પૈકી કોઈપણ બે પ્રશ્નો આશરે 100 શબ્દોમાં જવાબ આપો : 6
Answer any **two** of the following questions. Each answer should be in about 100 words :
- (1) સ્ટર્નબર્ગનો ત્રિપુટી સિદ્ધાંત સમજાવો.
Explain Sternberg's triarchic theory.
- (2) બુદ્ધિઆંક શોધવાનું સૂત્ર જણાવી બુદ્ધિઆંકનું વિવરણ દર્શાવો.
Give the formula of IQ and state distribution of IQ scores.
- (3) અનિવાર્ય વિચાર દબાણ અને અનિવાર્ય ક્રિયા દબાણ વિકૃતિ સમજાવો.
Explain obsessive compulsive disorder.
- (B) નીચે આપેલ બે પ્રશ્નો પૈકી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો જવાબ આશરે 500 શબ્દોમાં આપો. 8
Answer any **one** of the following questions in about 500 words.
- (1) વર્તન સંબંધી વિકૃતિ સવિસ્તાર સમજાવો.
Explain the Behavioural Disorder in detail.
- (2) સ્વનું વિશ્લેષણ કરી, સ્વના પાશ્ચાત્ય અને ભારતીય ખ્યાલનો તફાવત સ્પષ્ટ કરો.
Analyze self and clarify the difference between Western and Indian views of Self.

3. (A) નીચે આપેલ બે પ્રશ્ન પૈકી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો આશરે **750** શબ્દોમાં જવાબ આપો : **10**
 Answer any **one** of the following questions in about **750** words :
- (1) ધ્યાન આકર્ષિત કરનારા બાહ્ય અને આંતરિક પરિબલો ટૂંકમાં સમજાવી પ્રત્યક્ષીકરણમાં સંગઠનના સિદ્ધાંતો સમજાવો.
 State the attention attracted internal and external factors and explain the laws of perceptual organization.
- (2) મનોવિજ્ઞાનમાં મનોપચાર એકમ સંદર્ભે નીચેના મુદ્દાઓને ધ્યાનમાં રાખી એક તાસની આયોજન નોંધ તૈયાર કરો.
 Prepare a stray lesson for psychotherapy unit in psychology regarding following points :
- (1) સામાન્ય હેતુ અને વિશિષ્ટ હેતુ
 General objectives and Specific objectives
- (2) શૈક્ષણિક મુદ્દાઓ
 Teaching points
- (3) શિક્ષકની પ્રવૃત્તિ
 Teacher's Activity
- (B) નીચે આપેલ ત્રણ પ્રશ્નો પૈકી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો આશરે **125** શબ્દોમાં જવાબ આપો : **4**
 Answer any **one** of the following questions in about **125** words :
- (1) ઈન્સ્યુલિન ઉપચાર અને વિદ્યુત આંચકા ઉપચાર વિગતે સમજાવો.
 Explain Insulin therapy and Electro convulsive therapy.
- (2) દૃષ્ટિ સંવેદન અને ગંધ સંવેદનની ચર્ચા કરો.
 Discuss visual sensation and olfactory sensation.
- (3) મનોરોગીઓના પુનર્વસનના વ્યવસાયલક્ષી ઉપચાર સમજાવો.
 In Rehabilitation of the mentally ill person state occupational therapy.
4. (A) નીચે આપેલ ત્રણ પ્રશ્નો પૈકી કોઈપણ બે પ્રશ્નો આશરે **100** શબ્દોમાં જવાબ આપો : **6**
 Answer any **two** of the following questions in about **100** words :
- (1) મનોવિજ્ઞાનની વ્યાખ્યા જણાવી, મનોવિજ્ઞાનનું સ્વરૂપ સ્પષ્ટ કરો.
 State the definition of Psychology and clarify its nature.
- (2) મનોવિજ્ઞાન વિષયપદ્ધતિના સામાન્ય હેતુ જણાવી, કોઈપણ એક સામાન્ય હેતુના ત્રણ વિશિષ્ટ હેતુઓ જણાવો.
 State general objectives of Psychology method and state three Specific Objectives of a General Objective.
- (3) મુલાકાતના પ્રકારો પૈકી ઔપચારિક અને અનૌપચારિક મુલાકાત સમજાવો.
 Explain formal and informal interview from the types of interview.
- (B) નીચે આપેલ બે પ્રશ્નો પૈકી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો જવાબ આશરે **500** શબ્દોમાં આપો : **8**
 Answer any **one** of the following questions in about **500** words :
- (1) આધુનિક જીવનમાં મનોવિજ્ઞાનનું મહત્ત્વ સમજાવો.
 Explain the importance of Psychology in modern life.
- (2) માઈક્રો ટીચીંગનું મહત્ત્વ જણાવી, તેના લાભાલાભ ચર્ચો.
 Explain the importance of microteaching and discuss its merits-demerits.

5. નીચે આપેલ દરેક પ્રશ્નનો યોગ્ય ઉત્તર ટૂંકમાં આપો :

14

Answer the following multiple choice questions :

(1) કયા મનોવૈજ્ઞાનિકે સૌપ્રથમ સાયકોલોજી શબ્દનો ઉપયોગ કર્યો હતો ?

- (A) સ્કિનર (B) પેસ્ટોલોજી
(C) વુડવર્થ (D) રૂડોલ્ફ

Which one of the following psychologists used the word 'psychology' first ?

- (A) Skinner (B) Pestology
(C) Woodworth (D) Rudolf

(2) ભારતમાં _____ સાલમાં _____ દ્વારા મનોવિજ્ઞાનની પ્રથમ પ્રયોગશાળાની સ્થાપના કલકત્તા યુનિવર્સિટી ખાતે થઈ.

- (A) 1879, વ્યોમેશ ચેટર્જી (B) 1903, રાજેન્દ્ર સિન્હા
(C) 1905, બિજેન્દ્રનાથ શીલ (D) 1908, સત્યપાલ

In India, the first Psychology lab was established in Calcutta University in _____ by _____.

- (A) 1879, Vyomesh Chattrgee (B) 1903, Rajendra Sinha
(C) 1905, Bijendranath Shil (D) 1908, Satyapal

(3) _____ એટલે સંશોધન હેઠળના બે કે વધારે પરિવર્ત્યો વચ્ચેના સંભાવ્ય સંબંધો વિશેનું ધારણાત્મક કથન.

- (A) ઉત્કલ્પના (B) પરિવર્ત્ય
(C) નિદર્શ (D) માનાંકો

_____ means assumptive statement about probable relations between two or more variables under the research.

- (A) Hypothesis (B) Variables
(C) Sample (D) Norms

(4) _____ વગર કસોટીના પ્રાપ્તાંકોનું અર્થઘટન કરી શકાય નહિ.

- (A) વિશ્વસનીયતા (B) યથાર્થતા
(C) માનાંકો (D) મૂલકો

Without _____ the score of a test cannot be interpreted.

- (A) Reliability (B) Validity
(C) Norms (D) Criteria

(5) _____ મનોવૈજ્ઞાનિકે બાળકની શક્તિના વિકાસ અંગેનો સિદ્ધાંત આપ્યો.

- (A) ઈલિઝાબેથ હરલોક (B) હર્બર્ટ સ્પેન્સર
(C) પિયાજે (D) ફ્રોઈડ

Which psychologist has given the theory of development of Child's ability ?

- (A) Elizabeth Herlok (B) Herbart Spencer
(C) Piaget (D) Freud

(6) જીભની પાછળના ભાગમાં _____ સ્વાદના અનેક સ્વાદકણો વિસ્તરેલા છે.

- (A) ખાટો (B) ખારો
(C) તીખો (D) કડવો

Many tastes particles of the _____ taste are spread behind the rear side of the tongue.

- (A) sour (B) salty
(C) spicy (D) bitter

(7) માણસ 20 થી _____ હર્ટઝ સુધીના કંપન સંખ્યાના અવાજો સાંભળી શકે છે.

- (A) 20,000 (B) 10,000
(C) 25,000 (D) 15,000

A man can hear vibrations ranging from 20 to _____ Hertz.

- (A) 20,000 (B) 10,000
(C) 25,000 (D) 15,000

- (8) _____ એ 1935 માં વ્યાવસાયિક રીતે મગજની શસ્ત્રક્રિયાની શરૂઆત કરી.
 (A) પાવલોવ (B) મોનિઝ
 (C) ક્રો અને ક્રો (D) પિયાજે
 Who had professionally initiated the Surgery of Mind in 1935 ?
 (A) Pavlov (B) Moniz
 (C) Crow & Crow (D) Piaget
- (9) ભયની વિકૃતિના મુખ્ય _____ પ્રકારો પાડવામાં આવ્યા છે.
 (A) 5 (B) 3
 (C) 4 (D) 2
 There are mainly _____ types of Phobia.
 (A) 5 (B) 3
 (C) 4 (D) 2
- (10) ડીએટી કસોટી સમૂહ _____ ક્ષેત્રે માર્ગદર્શન માટે વપરાય છે.
 (A) શૈક્ષણિક ક્ષેત્રે (B) પરિવહન ક્ષેત્રે
 (C) સામાજિક ક્ષેત્રે (D) આર્થિક ક્ષેત્રે
 DAT test groups is used for guidance in _____.
 (A) Educational Area (B) Transport Area
 (C) Social Area (D) Economical Area
- (11) વ્યાખ્યાન પદ્ધતિએ _____ કેન્દ્રી પદ્ધતિ છે.
 (A) વિદ્યાર્થી (B) અધ્યાપક
 (C) (A) અને (B) બંને (D) એકપણ નહીં
 Lecture method is _____ centered method.
 (A) Student (B) Teachers
 (C) Both (A) & (B) (D) None
- (12) માઈક્રો ટીચિંગની સંચાલન તરાહનો ત્રીજો તબક્કો પુનઃઆયોજનનો અને તેનો સમયગાળો _____ નો હોય છે.
 (A) 22 થી 25 મિનિટ (B) 30 થી 34 મિનિટ
 (C) 12 થી 15 મિનિટ (D) 24 થી 27 મિનિટ
 The third stage of micro teaching is of re-planning and its duration is _____ Minutes.
 (A) 22 to 25 (B) 30 to 34
 (C) 12 to 15 (D) 24 to 27
- (13) માઈક્રો ટીચિંગનો ઉદ્ભવ _____ સાલમાં કેલિફોર્નિયાની સ્ટેનફોર્ડ યુનિવર્સિટીમાં થયો હતો.
 (A) 1962 (B) 1970
 (C) 1965 (D) 1961
 Microteaching originated in _____ in Standford University California.
 (A) 1962 (B) 1970
 (C) 1965 (D) 1961
- (14) અમૂર્ત પરથી મૂર્ત અને સામાન્ય પરથી વિશિષ્ટને સમજવાની પ્રક્રિયા એટલે _____ પદ્ધતિ.
 (A) નિગમન (B) આગમન
 (C) નિદર્શન (D) વ્યાખ્યાન
 The process of explaining abstract from concrete and specific from general means _____ method.
 (A) Deductive (B) Inductive
 (C) Demonstration (D) Lecture